

Žmonės, turintys proto negalią, – bendruomenės dalis

Visuomenė į žmones, turinčius proto negalią, dažniausiai žiūri neigiamai. Natūralu, kad bijoma to, kas yra kitoniška, riboja žmogaus potencialą. Bendraujant su žmogumi, turinčiu proto negalią, dažnam atsiranda įtampa, nežinant, kaip elgtis, vengiama artimesnio bendravimo, kyla noras juos apsaugoti uždarius į institucijas, taip apribojant jų laisvę. Atsiranda tariamas įsivaizdavimas, kad jie kenčia dėl savo negalios.

...žmonės dažnai sako, kai kurių žmonių mąstymas, jų intelektas yra sutrikęs, tačiau būtina suprasti, kad tai yra kitoks mąstymas, kitoks intelektas – jis nėra nei blogesnis, nei geresnis.

Birutė, jaunuolio, turinčio proto negalią, mokytoja

Viena pagrindinių bendruomenės užduočių – įgalinti žmogų, padėti atsiskleisti jo stiprybėms, pažinti jų (ir jų šeimų) poreikius, lūkesčius, plėtoti paramos ir paslaugų bendruomenėje teikimo sistemas.

Kad žmonės, turintys negalią, gali sėkmingai gyventi, kurti, bendrauti su visais bendruomenės nariais rodo jau ne vienerius metus sėkmingai veikiančios beveik 150 bendruomenių 39 pasaulio šalyse.

Kas žeidžia žmones, turinčius proto negalią?

„ ... žeidžia, kad visuomenėje plačiai paplitęs tokių etikečių kaip „kretinas, daunas, oligofrenas, imbecilas, debiliukas ir kt.“ vartojimas. Visa tai rodo, kad mūsų visuomenė vis dar vengia sutrikusio intelekto žmonių ir nepripažįsta jų teisių bei galimybių.

Regina, 46 m., sesers, turinčios proto negalią, globėja

„ ... žeidžia panika ir baimė Jūsų akyse, kai mes prieiname ir Jus užkalbiname. Nebijokite. Mes nepulsime ant Jūsų. Mes tiesiog norime draugauti ir bendrauti.

Kęstutis, 30 m.

**Sutrikęs
intelektas
=
kitoks
intelektas**

„ Mano brolis gimė, turėdamas proto negalią. Man su juo nėra gėda prie aplinkinių. Man gėda dėl aplinkinių.

Dalia, 16 m.

Daugiau informacijos:

www.pertvarka.lt
www.ndt.lt

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Vienas akivaizdžiausių proto negalios bruožų – sulėtėjusi arba sutrikusi raida ir sumažėjęs mokslumas.

Proto negalia gali būti įgimta arba įgyta.

Proto negalia žmonėms riboja mokymosi, bendravimo, rūpinimosi savimi ir judėjimo įgūdžius, santykius su kitais žmonėmis.

Mitai apie proto negalią

MITAS

Proto negalia yra užkrečiama.

TIESA

Žmogus gimsta, turėdamas sutrikusį intelektą, arba jis sutrinka dėl ligos, nelaimingo atsitikimo ir pan.

MITAS

Vaikai, turintys proto negalią, gimsta tik socialinės rizikos šeimose.

TIESA

Šis įsitikinimas – iš viduramžių, kai negalia ir vargingumas buvo sugretinami. Iš tiesų vaikas, turintis proto negalią, gali gimti bet kokio išsilavinimo ir socialinės padėties šeimoje.

Įdomu! Žymaus aktoriaus Kolino Farelo sūnus turi angelmano sindromą. Silvestro Stalonės,

Katie Price, Jono Travoltos ir Keli Preston vaikai turi (turėjo) autizmo sindromą.

MITAS

Žmonės, turintys proto negalią, – nemokytini.

TIESA

Jie gali mokytis ir pasiekti pakankamai gerų rezultatų.

Įdomu! Ispanijoje vaikas, turintis Dauno sindromą, baigė universitetą ir įsidarbino mokytoju. Kai kurių psichologų nuomone, Niutonui buvo būdingi Aspergerio sindromo – autistinio vystymosi sutrikimo – požymiai.

MITAS

Žmonės, turintys proto negalią, negali dirbti.

TIESA

Nemažai šių žmonių gali atlikti buitinius, ūkinius darbus prižiūrėti aplinką, nesunkiai išmoksta amato: kloti plyteles, dirbti kelininkais, pagalbininkais virtuvėje, prižiūrėti gėlynus. Apytiksliai 0,5–10 proc. žmonių su autizmo sindromu turi neįprastų gebėjimų – nuo gebėjimo įsiminti smulkmenas iki neįprastai retų talentų.

Įdomu! Viena Olandijos žmonė, įdarbino žmones su autizmo sindromu. Darbą jie atliko labai kruopščiai, nes viena žmonių su autizmo sindromu savybių – pedantiškumas.

MITAS

Žmonės, turintys proto negalią, – agresyvūs, todėl juos būtina laikyti atskirai.

TIESA

Smurtauti stebint kitų žmonių agresiją išmokstama tada, kai matoma, jog agresyvus elgesys padeda pasiekti tikslą, ir smurtu pasiekta nauda yra didesnė nei bausmė už tokį elgesį. Dažniausiai šių žmonių agresija būna nukreipta į save ir pasireiškia savęs žalojimu.

MITAS

Žmonės, turintys proto negalią, negali būti tėvais.

TIESA

Kaip ir bet kurių tėvų, žmonių, turinčių proto negalią, tėvystės įgūdžiai ir sėkmė priklauso nuo daugelio veiksnių. Šiems žmonėms, susilaukusiems ir auginančiams vaikus, reikia gerokai daugiau pagalbos nei kitiems. Svarbus valstybės indėlis teikiant tokias bendruomenines paslaugas – tai pritaikyti žmonėms, turintiems proto negalią, tėvystės mokymai, atvejo vadyba, sveikatos priežiūra ir pan. Tėvams, turintiems proto negalią, itin svarbi ir reikalinga jų pačių tėvų, giminių, bendruomenės pagalba ir palaikymas.

MITAS

Proto negalią galima išgydyti.

TIESA

Proto negalia nėra išgydoma. Žmogų, turintį proto negalią, būtina skatinti, kad atskleistų jo gebėjimai, tačiau tam pasitelkiama logopedija, ergoterapija ir pan.

MITAS

Žmonių, turinčių proto negalią, vaikai būtinai turės proto negalią.

TIESA

Vienų žmonių proto negalia yra genetiškai nulemta, kitų įgimta, dėl vaisiaus pažeidimų nėštumo metu (mamos liga, apsinuodijimas toksinėmis medžiagomis ir pan.), gimdymo traumos, ligų. Yra tikimybė (iki 30 proc.), kad žmonėms, turintiems genetiškai nulemtą proto negalią, gims vaikas, turintis proto negalią. Vaiko intelekto raidai didesnę žalą daro socialiniai – ekonominiai veiksniai – skurdas, tėvų nepriežiūra ar žiaurus elgesys.